

Synod o synodalności

Synteza krajowa dla Kanady (2022)

1. Wprowadzenie: Towarzysze w podróży

1. Kanadyjska Konferencja Biskupów Katolickich składa się z czterech Regionalnych Zgromadzeń Episkopatów: Kanady Zachodniej, Prowincji Ontario, Prowincji Quebec i Prowincji Atlantyckich. Krajowa synteza, którą przedkładamy w imieniu Konferencji, opiera się na czterech syntezach tych czterech Regionalnych Zgromadzeń. ¹Oczywiście nie wszystkie idee, sugestie i refleksje każdego z tych czterech raportów znajdują się w syntezie krajowej; zachowaliśmy to, co było najbardziej obecne w tych czterech raportach, aby stworzyć jak najbardziej realistyczny obraz wymiany, która miała miejsce podczas procesu synodalnego w Kościele w Kanadzie.

2. Wielka wiara i miłość do Kościoła była wyrażana przez uczestników przy różnych stołach dyskusyjnych. Większość respondentów wyraziła uznanie dla procesu synodalnego, a także pragnienie kontynuowania tego samego typu spotkań i wymiany także po zakończeniu synodu w Rzymie w październiku 2023 roku. Ta forma "chodzenia razem" jako Kościół została bardzo doceniona. Niektórzy wyrażali wątpliwości co do wyniku procesu synodalnego, postrzegając Kościół jako instytucję sztywną, niechętną zmianom i modernizacji, lub podejrzewając, że wynik synodu jest z góry przesądzony. Mimo to zawsze pojawiała się nadzieja.

3. W każdym z raportów regionalnych przejawiała się specyfika ich społeczności. Chociaż żadna z poruszonych kwestii nie jest wyjątkowa dla poszczególnych regionów czy prowincji, zauważono różnice w akcentach. I tak, w Kanadzie Zachodniej, znaczna populacja rdzennych mieszkańców i wielu imigrantów oferuje wyjątkową różnorodność, chociaż katolicy pozostają największą pojedynczą grupą religijną. Tutaj kwestia pojednania z ludnością rdzenną nabrała szczególnego znaczenia, podobnie jak pragnienie pokornego Kościoła, który zajmuje się pojednaniem i zbliżeniem ludzi. W prowincji Ontario często pojawiały się pytania dotyczące wewnętrznej organizacji Kościoła: struktury i hierarchii, relacji wewnętrznych, wychowania w wierze (kwestia szkół katolickich) oraz potrzeby formacji katechetycznej. W prowincji Quebec, silnie naznaczonej świeckim charakterem społeczeństwa, pojawia się pragnienie pilnych zmian w celu odzyskania - lub zachowania - tego, co pozostało z znaczenia i misji Kościoła. Tutaj przepaść między społeczeństwem a Kościołem - na płaszczyźnie moralnej, etycznej czy nawet religijnej - jest tak wielka, że poważnie zagraża przyszłości wspólnot chrześcijańskich. Wreszcie w prowincjach atlantyckich pojawiło się pragnienie większego przywództwa i wspólnej odpowiedzialności. Brak bycia wysłuchanym podczas podobnych spotkań spowodował pewne wątpliwości co do możliwych rezultatów procesu synodalnego i tego, jakich owoców można się spodziewać. Podjęto jednak liczne, trwałe i różnorodne wysiłki, aby dzielić się i słuchać. W ten sposób w całym kraju pojawiło się uczestnictwo, nadzieja i pragnienie kontynuowania "synodalnego" dzielenia się na poziomie lokalnym.

1Sprawozdania z czterech regionów są dostępne w odpowiednich zgromadzeniach regionalnych.

4. Ta krajowa synteza jest zatem kondensacją tego, co zostało usłyszane podczas różnych sesji diecezjalnych w całej Kanadzie. Jest ona przedstawiona jako mały wkład w początkową fazę procesu synodalnego: słuchanie ludzi z całego świata i ze wszystkich środowisk. Różne sugestie i propozycje zawarte w tym dokumencie reprezentują to, co zostało usłyszane i niekoniecznie są oficjalnym stanowiskiem Kościoła w Kanadzie. Są one raczej przedstawione w kontekście procesu synodalnego, aby cały Kościół powszechny, zjednoczony z następcą Piotra, mógł w modlitwie rozeznąć, w jaki sposób Pan może nas wezwać do wspólnego podążania za Nim.

2. Słuchanie

5. Temat słuchania był oczywiście bardzo powszechny. Aby być wiarygodnymi uczniami misyjnymi musimy nauczyć się słuchać, przyjmować i rozeznawać w autentycznym pragnieniu spotkania drugiego człowieka. Respondenci wskazali na silne pragnienie dotarcia na peryferie i głoszenia Ewangelii. Wielu uważało, że świadectwo radości i integralności jest kluczowe i że kultura słuchania i włączania pomoże ludziom czuć się mile widzianymi w całym Kościele. To świadectwo obejmuje wyjście poza nasze własne parafie i struktury, aby przyjąć i stanąć z tymi, którzy cierpią z powodu niesprawiedliwości.

6. Słuchanie jest nierozdzielnie związane z przyjmowaniem. Autentycznie słuchać to otwierać przestrzeń dla dialogu i zaufania. Niekoniecznie trzeba się zgadzać ze wszystkim, co ludzie mówią, niemniej jednak ważne jest, aby wspólnota słuchająca i przyjmująca słuchała w sposób otwarty i nieosądzający, tak aby każda osoba mogła poczuć się częścią rodziny i została przyjęta. Podczas procesu synodalnego wiele osób wyraziło, że doświadczyło pozytywnej przemiany poprzez doświadczenie słuchania. Czasami sugerowano, że samo słuchanie nie wystarczy; musi mu towarzyszyć szacunek i działanie. Chociaż podczas procesu synodalnego było wiele okazji do wypowiedzenia się, niektórzy mieli wrażenie, że zdolność Kościoła do słuchania była słaba, a konkretne odpowiedzi rzadkie.

7. Chociaż sesje synodalne gromadziły bardzo różnorodne osoby, to jednak istniały obawy, że nie zawsze przyciągały one osoby z pewnych grup demograficznych, zwłaszcza z peryferii i te, które nie uczęszczają regularnie do kościoła. W wielu przypadkach wyrażano pragnienie, aby Kościół był nie tylko Kościołem nauczającym, ale także Kościołem słuchającym. Może to oznaczać formy duszpasterskiego towarzyszenia charakteryzujące się bezstronnym słuchaniem, uznawaniem różnic i koncentrowaniem się na prawdziwym dobru drugiej osoby. Będzie to również oznaczało autentyczne słuchanie tego, co ta druga osoba ma do powiedzenia i uczenie się z jej doświadczeń. W wielu przypadkach będzie to oznaczało słuchanie tych, którzy znajdują się na marginesie społeczeństwa, a zwłaszcza ubogich.

8. W kwestii bardziej szczegółowej, wielu katolików wzywa przywódców Kościoła do podjęcia bardziej zdecydowanych działań z ludnością rdzenną, aby pomóc w uzdrowieniu tych, którzy zostali zranieni przez Kościół, szczególnie przez system Indian Residential School i jego dziedzictwo. Istnieje również ogólne pragnienie słuchania i chodzenia z ludnością rdzenną (temat letniej wizyty papieża Franciszka w Kanadzie w 2022 roku brzmi "Chodzenie razem"). Wielu wyraziło pragnienie, aby Kościół szedł w większej pokorze, w odnowionej relacji z ludnością

Synod o Synodalności - Synteza krajowa dla Kanady (2022)
tubylczą i z całym stworzeniem.

9. Ogólnie rzecz biorąc, słuchanie było postrzegane jako trudne do wdrożenia jako podejście duszpasterskie. Zaproponowano kilka przyczyn takiego stanu rzeczy, w tym: ogólne zapracowanie w dzisiejszym świecie, inne obowiązki duszpasterskie; rosnące obciążenie pracą i obowiązki administracyjne duchownych; klerykalizm, który może być bardziej lub mniej obecny w niektórych wspólnotach.

3. Mówienie głośno

10. Wśród poruszanych tematów ważne miejsce zajmowało wypowiedzianie się w Kościele. Chociaż wiele osób doceniło swobodę wypowiedzi podczas sesji synodalnych, niektórzy wskazywali na bardziej ogólną trudność w swobodnym i autentycznym wypowiedzianiu się w Kościele, czy to z powodu lęku przed "zamknięciem", czy też z powodu obawy, że ich wypowiedzi nie przyniosą żadnego efektu.

11. Jednym ze znaków nadziei w naszym kraju jest obecność i działalność małych grup, których członkowie dzielą się swoją wiarą i studiują pisma święte. Grupy te, ze względu na swoją wielkość, sprzyjają autentycznemu słuchaniu i dzieleniu się. Kiedy ludzie są słuchani, wzrasta ich odwaga w wypowiedzianiu się. Większe wykorzystanie takich małych grup mogłoby przyczynić się do odnowy życia chrześcijańskiego w Kościele. Pozwalając na włączenie i przyjęcie, grupy te czynią życie parafialne bardziej osobistym i atrakcyjnym. Wskazano również, że takie małe grupy mogą być środkiem do odnowy liturgicznej i duchowej, do zrozumienia, czym jest wspólnota eucharystyczna, do umożliwienia działania Ducha Świętego oraz do postawienia Jezusa Chrystusa w centrum życia i działalności Kościoła. Sprzyjając osobistemu nawróceniu i wierze w Chrystusa, a także studiowaniu Słowa Bożego, grupy te zapewniają stałą formację, dzięki której powstają uczniowie lepiej przygotowani do uczestnictwa w życiu Kościoła i do wypowiedziania się z *parrhesia*. Dlatego gorąco zachęca się do wspierania takich małych grup.

12. W odniesieniu do publicznej roli Kościoła wskazano, że istnieje ogólne przekonanie, iż nauczanie Kościoła katolickiego nie jest mile widziane w naszym kanadyjskim społeczeństwie. W związku z tym dostrzega się, że przywódcy kościelni są bardzo niezdecydowani, aby zeznawać publicznie w sprawach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, zwłaszcza gdy stanowisko Kościoła jest sprzeczne z opinią publiczną. Często wspominało się, że Kościół jest zbyt dyskretny w swoich kontaktach ze światem i że powinien więcej publicznie interweniować w sprawach społecznych. Niektórzy chcieli, aby Kościół był bardziej aktywny w promowaniu spraw związanych z jego tradycyjną nauką, niekoniecznie podzielaną przez społeczeństwo świeckie (np. świętość życia ludzkiego itp.), podczas gdy inni chcieli, aby Kościół włączył się w promowanie tych spraw, które są już podejmowane przez nasze współczesne społeczeństwo (np. środowisko naturalne, prawa kobiet, ochrona osób identyfikujących się jako LGBTQ itp.)

4. Celebration

13. Konsultacje synodalne ujawniły ogólną troskę i świadomość znaczenia celebracji liturgicznych w życiu ochrzczonych. Rzeczywiście, liturgia jest postrzegana jako serce celebracji naszej wiary i dlatego musi być znacząca i odżywcza dla wiernych. Z pewnością miejsce Słowa Bożego i modlitwy

Synod o Synodalności - Synteza krajowa dla Kanady (2022)

jest postrzegane jako ważne w duchowym zaangażowaniu wiernych, ponieważ liturgia gromadzi wiernych wokół Chrystusa jako braci i siostry. Rola kapłana we wspólnocie była również postrzegana jako ważna w tworzeniu i zachęcaniu do kultury liturgicznej, gdzie duchowni i świeccy "idą razem" w celebracji.

14. Dużo uwagi poświęcono miejscu homilii w celebracji liturgicznej. Często słyszano komentarze, że homilie są nieodpowiednie, mało inspirujące i oderwane od rzeczywistych problemów i wyzwań współczesności. Zauważono, że Pismo Święte często nie jest dobrze wyjaśnione lub przedstawione w sposób, który jest istotny. Oprócz tych obaw, niektóre komentarze skupiały się na używaniu języka, który był postrzegany jako zbyt teologiczny i nieznanym ludziom. Chociaż obecność duchownych z różnych części świata jest wielkim błogosławieństwem dla Kościoła w Kanadzie i jest mile widziana przez wiernych, w niektórych przypadkach księża ci mogą nie być dobrze zrozumiani z powodu akcentów językowych lub różnic kulturowych. Niektórzy respondenci sugerowali, że umożliwienie świeckim wygłaszania homilii mogłoby poprawić tę sytuację.

15. Niepokój budził także styl, w jakim sprawowana jest liturgia. Niektóre komentarze krytykowały to, co jest postrzegane jako bierność i brak uczestnictwa ze strony wiernych. Pojawiły się też różnice między tymi, którzy wolą liturgię bardziej tradycyjną, a tymi, którzy pragną większej swobody liturgicznej, a nawet reformy. Wyrażono również obawy dotyczące muzyki i pieśni, które powinny być starannie dobrane i wykonywane, aby bardziej odżywiać celebrację.

16. Uznano, że istnieje potrzeba pogłębionej katechezy na temat Eucharystii i jej znaczenia we wspólnocie chrześcijańskiej. W istocie, często brakuje wiedzy o życiu sakramentalnym Kościoła w ogóle, a to odnosi się bezpośrednio do tego, jak Kościół celebrowa swoją wiarę.

17. Ponadto, niektórzy wyrazili obawę, że pewne grupy mogą być wykluczone z Eucharystii (rozwidzeni i powtórnie żonaci, osoby identyfikujące się jako LGBTQ, itp.) i dlatego mogą nie czuć się mile widziane w Kościele. Wreszcie, w wielu diecezjach istnieją liczne wspólnoty, w których regularnie nie ma księdza, a Msza św. jest odprawiana tylko okazjonalnie. W niektórych przypadkach przyczyniło się to do powstania postawy, że uczestnictwo we Mszy Świętej jest niepotrzebne, a nawet, że oglądanie jej online jest równie ważne.

18. Ogólnie rzecz biorąc, wiele uwag koncentrowało się na potrzebie lepszej katechezy liturgicznej oraz bardziej skutecznej postawy i podejścia duszpasterskiego podczas celebracji życia liturgicznego Kościoła.

5. Współodpowiedzialność w misji Kościoła

19. Ogólnie rzecz biorąc, sprawozdania synodalne potwierdziły znaczenie zarządzania kościelnego sformułowanego w kategoriach współodpowiedzialności: między duchownymi i świeckimi, a także między mężczyznami i kobietami. Często słyszano skargi, że klerykalizm jest nadal bardzo obecny, marginalizując świeckich, a w szczególności kobiety, w wykonywaniu współodpowiedzialności w Kościele. Istnieje silne pragnienie większej komunikacji i współpracy między duchownymi i świeckimi.

20. Dla wielu doświadczenie synodalne dało wgląd w to, jak klerykalizm może być przewyżniony przez zwiększony udział świeckich. Ponadto, doświadczenie współodpowiedzialności, które od kilku lat jest częstym tematem w Kanadzie i w różnym stopniu zostało wdrożone w niektórych diecezjach, pokazało, że świeccy, w tym kobiety, mogą mieć skuteczny

rolę w administracji i zarządzaniu Kościołami lokalnymi. W związku z tym wszystkie raporty regionalne potwierdziły otrzymanie próśb o dopuszczenie kobiet do wyświęconych posług kościelnych.

21. Przeżywanie współodpowiedzialności w Kościele pozostaje trudne wobec powszechnej ludzkiej skłonności do zawłaszczania władzy. Wskazano wyraźnie, że autorytaryzm nie jest jedynie prerogatywą osób duchownych, ale także niektórych świeckich.

22. Pojawiły się także sugestie, aby świeccy byli lepiej przygotowani i wyposażeni do współpracy z kapłanami, odciążając w ten sposób kapłanów, którzy często są przepracowani. W szczególności można by to uczynić w odniesieniu do zadań administracyjnych w parafiach i diecezjach, które do ich wykonywania nie wymagają święceń kapłańskich.

23. W odniesieniu do realizacji misji Kościoła wielu wskazało na prymat miłości i służby w życiu Kościoła. Stanowi to zasadnicze wyzwanie dla odrodzenia wspólnot wiary, gdyż ewangelizacja będzie wiarygodna tylko wtedy, gdy będzie ściśle i wyraźnie zjednoczona z opcją preferencyjną na rzecz ubogich i wykluczonych oraz z mocnym głoszeniem godności osoby ludzkiej.

6. Dialog w Kościele i społeczeństwie

24. Temat relacji Kościoła i społeczeństwa budził zainteresowanie i niepokój we wszystkich regionach Kanady. Marginalizacja wiary w społeczeństwie i poczucie wyobcowania to rzeczywistość, z którą wielu katolików żyje na co dzień. Jednocześnie zauważono, że w samym Kościele istnieje pewna polaryzacja dyskursu.

25. W samym Kościele zauważono, że wielu rdzennych mieszkańców doświadczyło pewnego duszpasterskiego opuszczenia po wielu pokoleniach wiary chrześcijańskiej. Na wiele sposobów i z różnych powodów, marginalizacji doświadczają osoby ubogie, starsze, przebywające w domach, uwięzione i inne znajdujące się na peryferiach naszych parafii. Brak skutecznego słuchania ludzi został zauważony jako kluczowy w tym pytaniu. Słuchanie i przyjmowanie są często postrzegane w Kościele jako niewystarczające, a brak kontynuacji po wysłuchaniu jest często postrzegany jako nieodpowiedni i zniechęcający dla wolontariuszy.

26. Patrząc na zewnątrz Kościoła, można zauważyć rosnący dystans pomiędzy Kościołem a społeczeństwem kanadyjskim. Wielu zauważyło brak dialogu ze współczesnym światem, sugerując, że postawy wewnątrz Kościoła mogą być autoreferencyjne, co skutkuje negatywnymi ocenami świata. Jednocześnie negatywny obraz Kościoła jest często utrzymywany przez społeczeństwo, promowany zwłaszcza przez media postrzegane przez wielu jako wrogie Kościołowi. Ostatnie skandale związane z nadużyciami seksualnymi i spuścizną szkół rezydencjalnych jeszcze bardziej to pogłębiły. W Kanadzie często panuje ogólne wrażenie, że nauczanie Kościoła w kwestiach seksualnych, rodzinnych i moralnych jest nie do pogodzenia z nowoczesnym społeczeństwem, w połączeniu z wrażeniem, że Kościół milczy w ważnych kontrowersyjnych kwestiach. Przyczynia się to do poczucia, że Kościół nie jest mile widziany w społeczeństwie, a nawet, że brakuje mu moralnej wiarygodności.

27. Opisana sytuacja może przyczynić się do wewnętrzkościelnych konfliktów między tymi, którzy pragną, aby Kościół był bardziej zreformowany lub "na czasie" w swoich relacjach ze współczesnym światem, a tymi, którzy uważają, że taka zmiana podejścia byłaby kompromitacją wiary. Prowadzi to niektórych do obaw, że wynik procesu synodalnego, poprzez wymianę opinii, może stać się okazją do odrzucenia Tradycji. Z pewnością klimat marginalizacji i polaryzacji poglądów stał się przyczyną pewnego lęku przed zabieraniem głosu i dawaniem świadectwa wiary. Trzeba też powiedzieć, że wydaje się, iż istnieje potrzeba większej katechezy w rozumieniu naszej wiary i jej nauki, aby dać większą pewność i umiejętność dawania świadectwa.

28. Wiele komentarzy na temat dialogu koncentrowało się na potrzebie wyjścia tam, gdzie są ludzie i dawania prawdziwego i autentycznego świadectwa chrześcijańskiego z radością i integralnością, opartego na postawie słuchania i integracji. Skupienie się na ubogich, zabieranie głosu w ich sprawach i bycie ich przyjaciółmi jest ważne w relacjach Kościoła z dzisiejszym społeczeństwem i kulturą. Należy również powiedzieć, że popieranie spraw, które promują świętość życia jest również kluczowe w dzisiejszych czasach. Wreszcie, wielu zauważyło, że Kościół musi zrobić więcej w dziedzinie komunikacji, nie tylko będąc obecnym w mediach, ale rozwijając własne środki komunikacji.

7. Ekumenizm

29. Jako chrześcijanie jesteśmy powołani do wspólnego kroczenia drogą, którą wyznaczył nam Chrystus. To oczywiście oznacza, że nasi bracia i siostry w Jezusie Chrystusie, którzy dzielą z nami "jeden chrzest" (Ef 4, 5), są i powinni być naszymi towarzyszami w tej podróży. To przeżywanie ekumenicznego wymiaru synodalności było najbardziej widoczne w Kanadzie Zachodniej, która ma bogatą historię ekumenicznej współpracy i inicjatyw.

30. Zauważono, że Kościół katolicki mógłby uczyć się z doświadczeń innych Kościołów i wspólnot kościelnych w zakresie przeżywania przez nie synodalności. Wskazano również, że w wielu diecezjach modlitwa i praca razem z innymi chrześcijanami stała się powszechną praktyką - choć nie wydaje się to być tak powszechne w całym kraju. W przyszłości katolicy mogą i powinni łączyć się z innymi chrześcijanami we wspólnej modlitwie, a w kraju, który jest coraz bardziej zsekularyzowany, w głoszeniu Dobrej Nowiny. Co więcej, katolicy znajdą wspólną sprawę z wieloma chrześcijanami w palących kwestiach społecznych i moralnych naszych czasów. Łącząc się z nimi, nie tylko wzmacniamy nasz wspólny głos, ale budujemy więzi braterstwa między nami, promując w ten sposób jedność chrześcijan, o którą modlił się nasz Pan.

8. Władza i uczestnictwo

31. Koncepcja władzy w Kościele budzi głęboki niepokój, gdy patrzy się na nią z perspektywy norm współczesnego społeczeństwa. W odczuciu wielu wiernych *ad intra*, jak również osób spoza Kościoła, władza ta jest skoncentrowana w rękach szafarzy (księży i biskupów), nie pozostawiając miejsca dla ogółu świeckich, którzy stanowią większość Kościoła. Władza ta jest zatem postrzegana jako zamrożona w czasie, pozostawiając niewiele miejsca na

ewolucji, i paraliżuje Kościół. Ponieważ władza ta sprawowana jest głównie przez duchownych w celibacie, często postrzegana jest również jako odcięta od rzeczywistości rodzin i współczesnego świata.

32. Tragedia nadużyć seksualnych ze strony duchownych, jak również problematyczna historia Szkół Rezydencjalnych i związana z nimi trauma międzypokoleniowa, zostały dobrze nagłośnione przez media, co sprawiło, że wielu kanadyjskich katolików boleśnie uświadomiło sobie te realia. Spowodowało to utratę wiarygodności wśród wiernych, jak również wśród ludzi spoza Kościoła. Ta nieufność rozciąga się nie tylko na Kościół jako instytucję, ale także na świadectwo jego duszpasterzy i pracowników. Ogólnie rzecz biorąc, media traktują Kościół często odruchowo negatywnie i wybiórczo w przekazywanych faktach. Dla wielu coraz trudniej jest usprawiedliwić status quo w kwestii dopuszczenia kobiet na stanowiska kierownicze. Wyrażane jest pragnienie autorytetu służby, dzielenia się przez duchownych, świeckich mężczyzn i kobiety, przy jednoczesnym poszanowaniu sakramentalnego charakteru posługi prezbitera i biskopatu.

33. Innym symptomem tego zła jest niski udział młodzieży w działalności kościelnej i w parafialnych wspólnotach chrześcijańskich, co jest szczególnie dotkliwe w niektórych regionach Kanady. Sytuację pogarsza utrata szkół katolickich w niektórych regionach oraz nieustające wyzwanie sekularyzacji w szkołach katolickich, które pozostały. Zaangażowani wierni, na których można liczyć jako wolontariuszy, starzeją się. W niektórych przypadkach komunikacja z młodszymi pokoleniami wydaje się być bardzo trudna. W odniesieniu do młodych ludzi spoza Kościoła, wiele z ich trosk - takich jak ekologia i szacunek dla stworzenia - znajduje niewielki oddźwięk w języku wspólnot parafialnych, mimo że papież Franciszek podkreślił te troski w swoim liście *Laudato si'*.

34. Krótko mówiąc, autorytet służby powinien w swoim sprawowaniu obejmować udział większej liczby wiernych: zarówno wyświęconych szafarzy, jak i świeckich mężczyzn i kobiet. Dzięki temu Kościół mógłby lepiej wejść na drogę pokory i pojednania ze światem, który cierpi z powodu podziałów i negatywnych konsekwencji swojej najnowszej historii. Sposób sprawowania władzy ma bezpośredni wpływ na pragnienie ludu Bożego, by uczestniczyć w życiu Kościoła.

9. Rozeznanie i decyzja

35. Uczestnicy synodu wyrazili głębokie i wyraźne pragnienie kontynuacji doświadczenia procesu synodalnego w Kościele. Przeżywszy to doświadczenie, chcą, aby było ono kontynuowane w przyszłości. To doświadczenie spotkania i słuchania pozwala na rozeznanie warunków, w jakich Kościół może głosić Ewangelię i Królestwo Boże; pozwala na porównanie różnych punktów widzenia, na wypracowanie konsensusu i na podejmowanie inicjatyw, które są owocem wspólnej decyzji we wspólnocie, między wiernymi i wyświęconymi szafarzami.

36. Ciekawe inicjatywy i kroki podejmowane są w Kościołach siostrzanych, a także w innych wspólnotach kościelnych. Z sukcesami i trudnościami te niekatolickie wspólnoty przeżywają rady, zgromadzenia deliberacyjne i wspólnie uzgodnione decyzje. Te przykłady mogą okazać się pomocne w rozeznaniu drogi dla Kościoła katolickiego.

37. Doświadczenia synodalne zakładały udział szerszego zgromadzenia, w którym ważne miejsce zajmowali świeccy, stanowiący trzon ludu Bożego. Nasze obecne doświadczenie "synodalne" obudziło w wiernych świeckich ideę i pragnienie zaangażowania się w życie Kościoła, w jego zaangażowanie we współczesny świat i w jego duszpasterstwo w terenie. W ramach tego modelu decyzje nie należą już do określonej grupy duchownych czy ministrów; istnieje podział konkretnych obowiązków związanych z kierowaniem życiem Kościoła: pastoralne zarządzanie Kościołem, życie sakramentalne, w którym pośredniczą ministrowie, oraz projekty duszpasterskie, którymi żyje cała wspólnota, wierni świeccy i wyświęceni ministrowie razem.

38. Jakie są prawdziwe dźwignie decyzyjne w Kościele? W czyich rękach one spoczywają? Rozważając te pytania, należy zawsze przypominać i utrzymywać, że cały Kościół - wspólnota wierzących i modlących się - jest mieszkaniem Ducha Świętego, a nie rodzajem organizacji charytatywnej czy pozarządowej.

10. Formowanie się w synodalności

39. Aby wzrastać w synodalności, Kościół musi oferować formację w każdym wieku i na każdym etapie życia, tak aby zarówno duchowni, jak i świeccy byli wyposażeni do dzisiejszych wyzwań. W tym celu wskazano na potrzebę rozwoju stałej katechezy i edukacji oraz znalezienia nowych sposobów zaangażowania rodzin. Wskazano również, że parafie, a tam gdzie istnieją, szkoły katolickie, muszą być bardziej aktywne w przygotowaniu sakramentalnym, tak aby inspirować katolików, zarówno w Kościele, jak i tych, którzy oddalili się od Kościoła, do rozwijania bogatszego rozumienia życia sakramentalnego.

40. W większości regionów Kanady wyrażono zaniepokojenie brakiem formacji katolików w ogóle, biorąc pod uwagę to, co wielu opisało jako zaprzestanie formacji po przyjęciu sakramentu bierzmowania, zwykle w okresie dojrzewania. Znaczenie formacji ciągłej dla świeckich i wyświęconych ministrów było silnie wyrażane we wszystkich regionach.

41. Ogólnie rzecz biorąc, wyrażono uznanie dla doświadczenia synodalnego przeżytego w ostatnich miesiącach, jak również pragnienie kontynuowania tego procesu w przyszłości. Uczestnicy docenili dyskusje w grupach, które miały miejsce i prosili o więcej takich możliwości z nadzieją, że te dyskusje zaowocują zmianami w planach i praktykach duszpasterskich. Takie przyszłe praktyki mogłyby obejmować nowe formy wspólnotowego towarzyszenia, gdzie ludzie są zachęceni do słuchania siebie nawzajem i wzrastania w solidarności i współczuciu.

42. Elementy spotkań synodalnych, które zostały szczególnie docenione to: osadzenie wszystkiego w kontekście modlitwy, słuchanie wszystkich, charytatywna dyskusja, przekazywanie informacji zwrotnych osobom zainteresowanym, przejrzystość oraz zaangażowanie młodzieży. Dla wielu osób, zarówno świeckich, jak i pracowników parafii czy duchownych, wielką radością było zaproszenie i uczestnictwo w doświadczeniu synodalnym.

43. W kontekście wspólnego chrzcielnego powołania do świętości, powtarzały się wezwania do większej formacji w zakresie teologii i duszpasterstwa, oferowanej zarówno wyświęconym jak i świeckim liderom. W szczególności istnieje potrzeba kształcenia w zakresie Pisma Świętego, teologii i liturgii dla świeckich, aby mogli kontynuować podróż i służyć w Kościele wezwanym do życia w inny sposób. Zaproponowano również, że kultura synodalności powinna być włączona w proces formacji.

44. W odniesieniu do przeżywania i tworzenia synodalnego sposobu życia, zidentyfikowano pewne przeszkody. Należą do nich brak katechezy i przywództwa, gdzie świeccy są często "sakramentalizowani", ale nie katechizowani. Duchowna defensywność, słabe przywództwo i duże obciążenie pracą mogą również prowadzić do oporu w uczestniczeniu w procesie synodalnym lub jego ustanowieniu. W niektórych przypadkach strach przed zmianami i sceptycyzm wobec procesu synodalnego ustąpiły miejsca cynizmowi i przekonaniu, że Kościół nie będzie słuchał lub że proces został ustawiony tak, aby osiągnąć stronniczy wynik. Inni wyrażali brak zaufania do procesu synodalnego, spodziewając się, słusznie lub nie, że poszczególne głosy będą go kooptować. Jednak odpowiedzi wskazywały, że katolikom zależało na tym, by wnieść swój wkład. Dla niektórych te wypowiedzi były okazją do wielkiej radości, podczas gdy dla innych, którzy zostali zranieni, były one postrzegane jako nowa szansa.

45. Przedstawiono kilka konkretnych propozycji. Obejmują one uczenie się, jak prowadzić zdrowe rozmowy, tworzenie przestrzeni do rozmów dla młodzieży, zapewnienie przestrzeni do spotkań między rdzennymi i nie rdzennymi Kanadyjczykami w celu promowania uzdrowienia, oraz promowanie budowania relacji w stylu synodalnym z Duchem Świętym w roli głównej.

46. Wreszcie, jak wspomniano wyżej, powstawanie małych grup pozwala na wyjątkowe doświadczenie synodalności, ponieważ te małe grupy pozwalają i zachęcają do słuchania, wypowiadania się, wspólnego czytania Pisma Świętego i wzrastania w wierze. Grupy te pozwalają również na działania, które budują więzi społeczne i odpowiadają na potrzeby ludzkie i duchowe, a także promują autentyczny dialog.

11. Wniosek

47. Sprawozdania z czterech Zgromadzeń Regionalnych w Kanadzie wskazują na zaangażowanie uczestników w sprawy swojego Kościoła. Mimo trudności związanych z ograniczeniami zdrowotnymi w związku z trwającą pandemią, odbywały się spotkania, wykorzystywano różne środki komunikacji i ankiety. Działalność Synodu, na poziomie lokalnym, ukazała gotowość wiernych uczestników do życia jako Kościół dla i w dzisiejszym świecie. Pragną oni, aby ich Kościół był istotny, aktywny i zaangażowany w ciągłą transformację naszego świata. Dostrzegają pilną potrzebę, aby sam Kościół przeszedł misyjną odnowę i transformację.

48. Kontekst spotkań pozwalał uczestnikom na swobodne wypowiedzi. Ta wolność nie była okazją do atakowania Kościoła, instytucji czy obecnego kierownictwa tego Kościoła. Pośród pytań, podejmowanych wyzwań i misji do spełnienia, uczestnicy widzieli siebie jako osoby, przed którymi stawiane są wyzwania, wezwane do większego zaangażowania i pragnące podjąć inicjatywę. To

nie dziwi zatem podkreślanie pragnienia kontynuowania działalności synodalnej jako sposobu bycia Kościołem, razem i dzisiaj.

49. Wspólnoty chrześcijańskie już teraz przynoszą radość i pociechę: spotykają się jak dalsza rodzina, gromadzą się w ważnych momentach roku, współpracują z najbardziej potrzebującymi, stają się bardziej świadome i wychowują się wzajemnie do szacunku dla bliźnich i stworzenia, są protagonistami w rozwoju i pokoju na świecie, głoszą świat nadziei zbawiony przez Chrystusa. Kiedy pojawiają się trudne chwile codziennego życia - śmierć lub kryzys rodzinny - gościnną wspólnotą jest tam. Ta wspólnotowa rzeczywistość nieraz bardzo ucierpiała z powodu łączenia się parafii lub wspólnot wyznaniowych, ale pozostaje ona ogniwem, które daje początek uczestnictwu, zaangażowaniu i praktyce sakramentalnej.

50. Dzięki kierownictwu, w którym więcej miejsca zajmują ministrowie oraz zaangażowani wierni mężczyźni i kobiety, wspólnoty będą mogły lepiej docierać do społeczeństwa, które często jest anonimowe i konsumpcyjne. To radość, którą można odnaleźć w Kościele - wspólnocie wierzących - jest po to, by dzielić się nią ze światem. Niech każda parafia w Kanadzie stanie się rzeczywiście "wspólnotą wspólnot, sanktuarium, gdzie spragnieni przychodzą się napić w środku swojej podróży, i centrum nieustannego misyjnego wychodzenia" (Franciszek, *Evangelii gaudium* 28).

Kanadyjski Narodowy Zespół Piszący

Syntezę Najjaśniejszy ks.

Raymond Poisson Najjaśniejszy

ks. Richard Gagnon

Ks. Jean Vézina

Siostra Chantal Desmarais, s.c.s.m.

Pani Barbara Dowding

Dr. Patrick Fletcher